

Informatie over geloofs- en levensbeschouwingen van godsdiensten, bewegingen en stromingen ten aanzien van ziekte en dood.

Antroposofen

Hun levensbeschouwing biedt inzichten omtrent de hele mens. De gezondheid wordt gezien als een evenwichtssituatie van de gehele mens. Wanneer dit evenwicht is verstoord, kan men de ziekte zien als een poging tot herstel. Evenwichtige opvang en verpleging is van belang.

De dood wordt gezien als een overgang van een leven op aarde naar een leven in een geestelijke wereld van waaruit de geest zich weer kan voorbereiden op een hernieuwd leven.

Baptisten

De dood wordt door hen gezien als een overgang naar het eeuwig leven. Als voorwaarde geldt dat men weet dat Christus deze overgang door zijn heilswerk heeft mogelijk gemaakt, en dat men op grond daarvan gelooft dat de persoonlijke zondes Schuld is vergeven.

Boeddhisten

Ziekte hoort bij het leven en dat is een vorm van leed dat voorkomt uit het verlangen om langer te leven. Van deze aardse verlangens moet de mens zien los te komen. Dat houdt in dat de mens zich vrij op moet stellen tegenover deze verlangens die hem kunnen overvallen.

De dood houdt nog geen bevrijding van het alle leed in. Men moet namelijk wedergeboren worden om opgenomen te worden in het Nirwana. De dood kan de deur zijn naar het Nirwana (= verlost van het lijden), maar ook naar een nieuwe bestaansvorm, afhankelijk van hoe men heeft geleefd.

Luthersen, gereformeerden en hervormden

Voor velen heeft ziekte geen specifiek godsdienstige betekenis. Waar ziekte het leven bedreigt, kan zij als voorbode van de dood worden ervaren. Ziekte kan ook worden ervaren als een beproeving of loutering waarbij de mens met God en met zichzelf, en soms ook met de ander in het reine komt. Het geloof, dat Jezus het lijden meedraagt betekent voor velen een bron van kracht.

De dood betekent de voltooiing van het leven op aarde. Ze is ook een overgang naar een eeuwig leven met de belofte van opstanding. Voor een aantal mensen is er angst, want zijn ze wel vergeven van hun persoonlijke zonden? Men heeft angst voor de dood wat vaak te maken heeft met onverwerkte of onopgehelderde zaken uit het verleden.

Hindoes

Ziekte is gevolg van de boosheid van goden of machten. Spreuken en offers aan moeder aarde of goden kunnen ziekte voorkomen en bestrijden. Een tussenpersoon (pandit) kan invloed uitoefenen.

De dood kan een bevrijding betekenen, maar net als bij ziekte heeft de dood een oorzaak. Deze wordt gezocht bij boze machten, slechte daden (geen zonde) of bij de staat waarin het lichaam verkeert (ouderdom).

Bij het afleggen wordt de dode languit gelegd, de ogen en de mond gesloten. De handen recht naast de romp, de grote tenen aan elkaar gebonden. Het hoofd van een man wordt door een pandit kaalgeschoren, op een plukje bij de kruin na (dat is een houvast om uit de onderwereld te worden opgetrokken), en getooid met een tulband. Het haar van een vrouw wordt los gekamd, zij krijgt een sluier.

Humanisten

Ziekte hoort nu eenmaal bij het leven. Men moet voor zichzelf een aanvaardbare houding vinden. Men heeft het recht om eigen verdriet en ziekte te verwerken, ook het verloop ervan. De zieke heeft het recht op zelfbeschikking.

De onvermijdelijke eindigheid van het leven legt bij de mens een verantwoordelijkheid op het heden. Men kan geen beroep doen op een of andere macht. De humanistische levensovertuiging kent als belangrijkste ideaal: de zelfverwerkelijking en zelfontplooiing van de mens in solidariteit met anderen. Ze streeft naar een samenleving waarin vrijheid, verdraagzaamheid en medemenselijkheid centraal staan.

Islamieten (moslims)

Ziekte is een verstoring van het door Allah gegeven evenwicht. De oorzaak wordt soms gezocht bij bovenmenselijke of menselijke machten die het op de zieke hebben voorzien. Men mag die machten geen kans geven en daarom moet de arts snel en doeltreffend ingrijpen.

Bij het sterven van een moslim zal een familielid of een geloofsgenoot, ook al is de zieke niet meer bij bewustzijn, de geloofsbelijdenis in het oor fluisteren.

Voor het afleggen gelden strikte regels, waarbij reinheid een grote rol speelt. Al wat het lichaam afstoot is onrein. Alles wat met deze producten in aanraking komt (po, kleding, linnengoed, handen), moet worden gereinigd. Het moet in ieder geval gebeuren door geloofsgenoten, bij voorkeur onder begeleiding van een iman (geestelijk leider).

De dode verwacht in het graf te worden ondervraagd door twee engelen over het geloof. Aan het eind der tijden zal het oordeel worden geveld. Allah is rechtvaardig; men mag op zijn goedheid vertrouwen.

Jehovah's Getuigen

Ziekte en dood zijn een gevolg van Adams zonde. Ziekte is een beproeving die de mens ten goede kan komen. Men mag nooit een bloedtransfusie ondergaan, want dat is volgens hen in strijd met de bijbel. Met de dood eindigt het leven, om pas op de dag van de "opstanding der doden" in een paradijselijke vorm een vervolg te krijgen. Daarom sterven de Jehovah's getuigen doorgaans "blijmoedig".

Joden

Er zijn geen vaststaande joodse opvattingen omtrent ziekte, in religieuze zin.

De traditie spreekt van "opstanding" wanneer de schepping haar voltooiing bereikt. Voor een jood ligt echter de nadruk op het leven nú en men leeft als een schakel in een 'keten der generaties'. Men spreekt ook bij het sterven van een 'terugkeer naar de vaders'.

Er zijn geen vaststaande rituelen bij het sterfproces, maar vaak wordt er wel gebeden.

Uit respect voor de stervende zal men deze zo min mogelijk aanraken. Als het moment van sterven aanbreekt, reciteren de aanwezigen een loftekst.

Na het sterven legt men een veertje onder de neus. Beweegt dat niet, dan bedekt men het gezicht van de dode onder het uitspreken van een tekst. Daarop maakt men een scheurtje in de kleding, sluit de ogen en de mond van de dode, en legt deze op de grond. Dan legt men brood op het lichaam, want een dode mag niet meer verplaatst worden, maar het brood wel. Dus nu wordt het lichaam mét het brood verplaatst. Men waakt bij de dode (vaak zijn dat de mannen). Het lichaam moet met wit bedekt zijn en mag geen moment onbedekt blijven.

Oosters-orthodoxen

De mens is geschapen met de wil om te leven en gezond te zijn. Ziekte kan deze wil in de weg staan. Ziekte heeft te maken met de eerste zondeval van de mensen, de ziekte en daarmee de dood maakt de mensen duidelijk dat het leven eindig is. En wie gelooft in de verrijzenis van Christus, de overwinning op de dood, neemt deel aan diens overwinning.

Wanneer de mens lijdt, kan hij naar God verlangen en het sacrament van de ziekenzalving is daar een uiting van. Bij het toedienen van de ziekenzalving wordt een aantal teksten gelezen uit het Nieuwe Testament.

Het oosterse christendom is van het begin aan al gekenmerkt door de nadruk op de overwinning op de dood: nieuw leven en wedergeboorte(= Pasen),

Rooms-katholieken

Ziekte betekent een aanslag op het leven van een mens, het contact met de omgeving wordt minder. Ook het contact met God. De mens krijgt een nieuwe kans om een nieuwe houding te bepalen tot de omgeving en tot God. Lijden kan ook gezien worden als een verlossend lijden, vanuit de dood en de verrijzenis van Christus. De ziekte en het lijden kan voor de mens die dat ondergaat louterend werken.

De dood is een afscheid, maar niet voor eeuwig. Want in het geloof verwacht men de verrijzenis, het eeuwige leven. Men verwacht ook dat een barmhartige God al zijn fouten vergeeft. Men hoopt ook dat allen weer met elkaar worden verbonden. Dus geen angst voor de dood, maar vertrouwen in wat na de dood komt.

Net als bij de oosters orthodoxen krijgen de katholieken tijdens de ziekte het sacrament der zieken, om kracht te geven en om verder te kunnen gaan. Daarnaast kan de gelovige biechten. Door de biecht wordt

de gelovige bevrijd van de lasten die op hem rusten. Inplaats van een traditionele biecht, kan een gelovige ook een (diepgaand) persoonlijk gesprek hebben met een priester.

© Stichting Echelon

We zouden het heel sportief vinden als u zorgvuldig met deze uitgave omgaat. Want deze uitgave blijft eigendom van Stichting Echelon. Het is tot stand gekomen door medewerking van velen die zich betrokken voelen tot de uitgangspunten en de werkwijze van de Stichting.

Deze uitgave is mogelijk dankzij de donaties van de gebruikers!

Vindt U het belangrijk dat er meerdere uitgaven komen, dan is een donatie van u van harte welkom.

U kunt bijvoorbeeld 10 Euro storten op gironummer 5785 969 ten name van Stichting Echelon te Amsterdam onder vermelding van donatie modules website!

Hartelijk dank!